№ 24 ԹԷՀՐԱՆ ԿԻՒՐԱԿԻ ՅՈՒԼԻՍ 28 — 1896 — ԹԷՀՐԱՆ ԿԻՒՐԱԿԻ ՅՈՒԼԻՍ 28 № 24

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ

ԱՍՏՂ-ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Հրատարակւում է ամեն Կիւրակի օրերը

Տարեկան գինն է Թէհրանում 12 ղրն. վեցամսեան 6 ղ. Պարսկաստանի օտար քաղաքները 15 ղ. վեցամսեան 8 ղ. Ռուսաստան 3 րուբլի. վեցամսեան 2 րուբլի. Օտար երկիրները 8 ֆրանկ. վեցամսեան 5 ֆրանկ: Հասցէ Թեհ... A

«ԱՍՏՂ-ԱՐԵՒԵԼԵԱՆԻ» խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր բացի Կիրակի եւ տօն օրերը:

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամենից յետոյ. խմբագրանքից ... 1 շահի:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կղերը. ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ.---Նամակ խմբագրութեան. Նամակ Դավրէժից. Նամակներ Համադանից. Պետնքի պատկերներ. Նամակ Եգիպտոսից. Նամակ Սպահանից. Ներքին լուրեր. ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ Արտաքին լուրեր. Քաղաքական տեսութիւն. ՖԷԼԻԵՏՕՆ Մի գիշեր քաղուածք Պօլսոյ, ընտանեկան կեանքից. Յայտարարութիւններ.

ԿՂԵՐԸ

Եսայի եպիսկոպոսի Հրաժարականը, որով նա ազատում է Պարսկաստանի եւ Հնդկաստանի թեմն իր քահանայական իշխանութիւնից առիթ է տալիս մեզ կրկին վերադառնալու այն կնճռալից հարցին, որը թէեւ շատ անգամ եւ շատերից քննութեան առնուած ու ուսումնասիրուած է եւ սակայն մինչեւ ցարդ մնում է դեռ եւս անլուծանելի...

Ինչ է կղերն, որ իր տիրութեամբ տիրած է եւ կամայականութեամբ ուզում է տիրել թէ ազգի եւ թէ գիտուն ժողովրդականութեան վրայ Աստուածային մի երեւակայական հրովար տալով:

Աշխարհիս սկզբից. որքան պատմութիւնը մեզ հաւաստում են, մինչեւ այժմ. թէ' կռապաշտութիւնն, թէ' Զրադաշտութիւնն, թէ' Պուտայականութիւնն, թէ' Մովսիսականութիւնն. թէ Քրիստոնէութիւնն եւ թէ Մահմետականութիւնն մեզ միշտ ցոյց են տուել տգէտ եւ խաւարամիտ մի հոգեւորականութեան քմահաճոյքն, որից մինչեւ ցարդ փրկութիւն չենք ունեցած:

Եւ այսու ամենայնիւ անտարբերութեամբ կրել ենք եւ կրում ենք դեռ հոգեւորականութեան մեր ուսերի վրայ բեռնած բռնակալ զաւազանը:

Ինչ է սորա զաղտնիքը.....:

Հոգեւորականութիւնն ինքն ըստ ինքեան շատ վեհ եւ աստուածային մի կոչումն է. հասարակ ժողովուրդն զգում է նրա բարձրութիւնն եւ ծնրադրում է նրա սրբութեան առջեւ եւ այդ իրողութիւնն իսկ թեթեւամիտ եւ ամբիծ տիրացուների փառասիրական ծրագիրներին եւ անյայտ կրքերին նիւթ տալով լցնում է հրապարակն Աստուածային բանին անարժան եւ կեղծ քարոզիչներով:

Եւ ռամիկ ժողովուրդն նրանց մէջ կարծելով տեսնել ճշմարիտ եկեղեցականին ղեկար յանձնում է իր բարոյական կեանքն ու խիղճն այդ թեթեւաբարոյ ու փոփոխամիտ անձնաւորութեանց հոգեւորական կեղծ ոգեմին, որն մի կեղտոտ շալի նման վաղն չէ խղճահարելու դէն ձգել, եթէ իրենց անձնական նպատակին չը յաջողին հանիլ:

Ինչ է կղերն ասացինք, եւ կրկնում ենք. ինչ են այդ սեւահագի սեւազգեստներն, որոնք ամեն տեղ գլուխն են կայնած եւ որոնց անցեալն ամենայն ինչ խոստովանում է նրանց առջեւ.....

Ով են դրանք, որոնք անպատիժ գործում են այն, ինչ որ վնասակար է, ինչ որ անպատիւ է. եւ հակերին պատուհաս մարախների նման այսօր այստեղ են. հնձելով, ապրելով, խեղճ ժողովրդի արիւն քրտինքի արդիւնքով իրենց փորը ուռեցնելու եւ մարմինը պարարտացնելու համար.....եւ վաղը... երբ այստեղ ամենայն ինչ վերջացած է, եսայու նման ոտքով բերանը մաքրելով թռչում են դէպի մի ուրիշ աւելի պարարտ, մի աւելի հարուստ տեղ իրենց կոտեից աւեր ու անէծք միայն թողնելով:

Ովքեր են դրանք.....

Մեր յաջորդ յօդուածով պիտի փորձենք ~~մի քիչ~~ ... կղերի վրայ բաշխած սեւ վարագոյրի մի անկիւնը եւ ցոյց տալու դրանց ինչ տեսակ անպաններ լինելը:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Թէհրան 21 Յուլիս 96

Շաբաթի վերջին 22-րդ համարը պատահմամբ ձեռքս անցած լինելով կարդացի նրա մէջ ի միջի այլոց Աստղ-Արեւելեանի եւ նրա կարծեցեալ ծառայութեան թագման հանդիսի մասին գրուած անտրամաբանական յօդուածը:

Շաբաթի մէջ ընկած այդ արտադրութիւնն ինձ զարմանք չ'պատճառեց:

Շաբաթն վաղուց արդէն կասկածների հանդիսարան է դարձել եւ հանդոյն այնտեղ է փռում իր կասկածին դէմքն ու խեղկատակութիւնքն հանդիսատեսներին ցոյց տալու եւ նրանց զուարճացնելու համար:

Կասկածներն ի բնէ անտի նմանելու մէջ էլ շատ ճարպիկ են, այնպէս որ Շաբաթի հանդիսարանի մէջ ժողովուելով խեղճ խեղճի տալուց յետոյ Աստղ-Արեւելեանի արտօնատէր Մակար Մակարեանի ստորագրութիւնն էլ գողութեամբ նմանեցրել եւ իրենց բնութեան յարմար մի յայտարարութեան տակ դնելով իրենց հանդիսարանի մէջ են զետեղել:

Այս կեղծիքներն ոչինչ կարող ենք ասել: Կասկած են.... իրենց բնութիւնն է այդ, միայն ափսոսում ենք որ չափազանց լիրբ են այդ կասկածները:

Ամատունի.

ՆԱՄԱԿ ԴԱՎՐԷԺԻՑ

----

11 Յուլիսի 96

Ամսոյս 5-ին պաշտօնական յայտարարութիւններ փակցուեցան պատերին, որոնք ծանուցանում էին ... որ ... տէրութեան մարդկանցից բացի ոչ ոք իրաւունք չունի հրացաններ պահելու իր մօտ: Ով ունի հրացան, պէտք է մինչեւ 10 օրուայ մէջ յանձնէ կառավարութեան եւ արժէքն ստանայ. իսկ զօրանից դէնը ում մօտ որ գտնի կը գրաւէ յօրքանիր.

Թիւրք հոգեւորական դասը սաստիկ հակառակ է զորան. մինչեւ այսօր չէ գտնուել մէկը, որ յանձնէ այդ հրամանը: Ասում են նամակով գրած լինել արդէն որ Ղոյոյի եւ Ալբանի զօրքերը միացել են, որով հոգեւորականութիւնն էլ միացած խնդրագիր ուղարկեց Մ. Լուսինեանին Վ. Հայրապետեանին խնդրելով որ կամ Միւրզա եպիսկոպոսին վերադարձնէ թէ ձեր կառավարութեան եւ կամ Յովհաննէս, Բարդուղիմէոս ու Յովհաննէս վարդապետներից մէկին ու մէկին եպիսկոպոսացնելով ուղարկէ:

Ա. Ց.

ՆԱՄԱԿ ՀԱՄԱԴԱՆԻՑ

----

24 Յուլիս 96

Պարոն Խմբագիր

Աստղի № 22 համարում լոյս տեսած ձեր երկրորդ նամակը շատ հետաքրքրական էր, հակառակ սորանց ... ինչ էք քօղարկում, զուցէ մտածում էք որ եթէ ձեր իսկական անունը յայտնուի, ձեր տանտէրերն, լինին նոյն ... անուանք յառաջանալու ... չեն գիտեն.

Եթէ առաջին նամակով ձեր նպատակն էր ... թիւրքական լրագրերու-

թիւն հաստատել «Աստղի» հետ, կարծեմ «Մէկ Թէյի» անեկդոտներ պակաս չէին ձեզ, իսկ եթէ ուզում էիք ձեր երկրորդ նամակում յիշած մի քանի ճշմարտութիւններն երեւան հանելու փաստ որոնել, կարծեմ հարկ չկար մի այնպիսի այլանդակ և անախորժ դիալօգ ստեղծել, այն էլ ձեր բարեկամի, անմեղ մի երեխայի բերանից, և այդ անելով տեսաք ինչ սև մեղադրանքներ բերեցիք խեղճ համանուններիդ գլխին. (տես պ. Ս. Խաչատուրեանի նամակը.)

Ըստ երեւոյթին, դուք դեռ շարունակելու էք, ինչպէս «Աստղը» ձեզ քաջալերում է. և եթէ կուզէք կը խոստանամ ձեր առաջ բերած իրողութիւնների եռանդուն «Մունետրիկն» դառնալ այստեղ, բայց միայն ճշմարիտ փաստերի։

Ձերդ անկեղծ
Յակովբ Յ. Յակովբեանց.

Համադան 2 Յուլիս 96

Օրերս տեղիս բողոքականաց ուսումնարանների քննութիւնները վերջանալով վատ չէր լինի եթէ այդ դպրոցների մասին մի քանի խօսք ասէինք։

Այստեղ բողոքական միսիօնը ունի երեք ուսումնարաններ. մէկ տղայոց և մէկ օրիորդաց քաղաքում և մի երկսեռ դպրոց Շաւարինում։ Ահա այս ուսումնարաններումն է որ պիտի ուսում առնի տեղիս մատաղ սերունդը, այստեղ պիտի կրթուի և մտաւոր սընունդ առնի նա, և այնքան տեղ էլ երթալ չէ կարող. նա ոչ ունի իր ազգային ուսումնարանը, ոչ էլ նրա ծընողները զգացել են մի ազգային ինքնուրոյն ուսումնարանի անհրաժեշտութիւն. և քանի որ նա չունի այդ, նրանից չը պիտի պահանջել ոչ մի ազգայնութեան ոգի կամ զգացում, որովհետև այն վայրը, ուր նա պիտի առնի այդ ամենը, ուր պիտի ներշնչուի նրա մէջ լուսաւոր մտքեր, ինքնաճանաչութիւն, իդէալ եւն, նրան պակասում է իսկ ինչ վերաբերում է միսիօնարաց ուսումնարաններին, այդ ամենը նրանց ծրագրից դուրս են, նրա մէջ գոյութիւն չունի այդ բառերից և ոչ մեկը։

Մարդ որքան զարմանում է, երբ տեսնում է որ այն ուսումնարանը, որը ղեկավարւում է ամերիկացիների նման լուսաւորուած մարդկանց ձեռքով, գտընւում է խիստ հակամանկավարժական պայմանների ներքոյ, կառավարվում է է մի փտած խալիֆայական սիստեմով, չը համապատասխանող ոչ մի նորագոյն մանկավարժական ուղղութեան. ոչ աւանդւող առարկաները, ոչ ուսուցիչները, ոչ դպրոցի առողջապահական պայմանները, ոչինչը, մի խօսքով, չէ համապատասխանում մատաղ սերնդի կըրթական գործի պահանջներին։

Այստեղի տղայոց ուսումնարանն ունի մօտ 80 աշակերտ որի մէկ քառորդը հայ է, իսկ մնացեալը հրէա և պարսիկ։ Աւանդւող դասագրքերն են գըլխաւորապէս հին և նոր կտակարան, սաղմոս մեկնութիւն սուրբ գրոց և ամենաբարձր դասագիրքն է մի ինչ որ թէօլոժիական-վարդապետական գրուածք այստեղի գիտնական գրքերի աւանդու-[illegible]

յերէն լեզուն այստեղ շատ ողորմելի դրութեան մէջ է. հայերէն գիտցող ուսուցիչ բառիս բուն նշանակութեամբ գոյութիւն չունի. այստեղ աշակերտը այբ ու բէն սովորելուց յետոյ նրա ձեռքը տալիս են գրաբառ աւետարան գրանից յետոյ տալիս են գրաբառ սիրախտ ոճերով և դարձուածներով և թէ իր խորը մտքերով ուսուցչի հասկացողութիւնից անգամ շատ վեր է։ Սակայն այս վերջերումս (սատանի ականջը խուլ) մայրենի լեզու № 1-4 բերել են տուել ուսումնարանի համար։ Այստեղ հայ աշակերտը բացի հայերէնից սովորում է նաև անգլիերէն և պարսկերէն լեզուները։ Անգլիերէնը նա սովորում է պարսկերէն լեզուով և ոչ թէ իր մայրենի լեզուով, այդ այն պատճառաւ է որ ուսումնարանում տիրող լեզուն պարսկերէն է. և շատ անգամ բաւականին ծիծաղելի է թւում, երբ տեսնում ես որ. մի խումբ հայ աշակերտներին անգլիերէն է դաս տալիս մի հրէա։ Անողոք ծեծը այստեղ դեռ տիրում է։ Խօսել այդ դպրոցի առողջապահական մասի վրայ աւելորդ է։ Երեւակայեցէք ձեզ մի մութ և նեղ նկուղում ուր խռնուած են աւելի քան 30--35 հոգի աշակերտներ այն էլ հրէա որոնցից ամեն մէկը մի մի ախտից զուրկ չէ, օր. մէկը կոկորդացաւով, միւսը ծաղիկով հիւանդ, մի այլը քոսոտ, մի ուրիշի երեսը խոցոտ եայլն. և այդ ամեն երեւոյթները ձեռք տուած այդ սենեակի ապականուած օդի հետ, ձեզ ակամայից դուրս կը փախցնեն այդ բաղնիքից։

Օրիորդաց ուսումնարան կոչուած վայրը, որը բացառապէս բաղկացած է 40--50 հոգի հայ աղջիկներից, ոչ այլ ինչ է եթէ ոչ մի միջնադարեան կուսանոց, ուր սովորում են միայն սաղմոս և աւետարան. այդտեղի աւանդւող առարկաներն են, որքան գիտենք սուրբ գիրք և երգեցողութիւն, այն էլ հոգևոր երգեր. ձեռագործ, տնտեսական գիտութիւններ Աստուած տայ։

Շաւարինի բողոքականաց երկսեռ դպրոցի մասին այսքան կասենք միայն, որ նա ունի միայն մի ուսուցիչ, որի արհեստը ոսկերչութիւն է, որը ուսումից և գիտութիւնից նոյնքան տեղեկութիւն ունի, որքան տղերքս գըբոցը չինարէն լեզուից։

Վերջապէս, այստեղ մի ազգային ուսումնարանի պէտքը շատ շատ է զգացւում. այդ մասին մենք կը վերադառնանք մի ուրիշ յօդուածով։

Հէրալդ.

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

ԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆԻՑ

—

I

--- Բարի լոյս ձեզ Մարկոս-աղա

----Ա՜ Աստուծոյ բարին, ինչպէս ես.

Շնորհակալ եմ. յաւ Մարկոս-աղա ինչու երեկ ժողովի չեկար.

----Ինչ գործ ունէի չկարողացայ գալ, պատմիր տեսնեմ ինչպէս եղաւ։

----Բայց օրն կիւրակէ ինչ գործ ունէիք, որ այսպիսի մի հասարակական ժողովից անհրաժեշտ էր։

[illegible]

թիցս չեմ կարող բացակայ գտնուել, երէկ կիւրակէի պատճառով գնացի վերին անհերիս մարկ տալու։ Հաւ, ժողովքէց պատմիր։

--Շատ հետաքրքիր էր տեսնելու, առաջ Եղիաեան հայրը Ատեանն բացաւ, առարկելով որ Վեհափառ Թագաւորի գիմաւորութեան համար նախապատրաստութիւն է հարկաւոր պէտք է մի յանձնախումբ ընտրել, ըստ օրինի մի ատենապետ և մի քարտուղար պէտք է ընտրել. հասարակութիւնն մնաց լուռ ու մունջ, վերջապէս ատենապետ ընտրեցին Յ. Մասեհեանցին. և քարտուղար Ա. Մարգարեանցին, ընտրութիւնն շատ պարզ կերպիւ եղաւ. մէկն առաջարկեց որ փոխանակ գաղտնի քուէարկութեան աւելի լաւ կը լինի ամեն դասակարգ ունենայ իր պէտքը կամ ներկայացուցիչը. հասարակութեան կողմից ընդունեց և ընտրութիւնն մնաց դասակարգների իրանց մէջ, չը նայելով որ շատ քիչ ժամանակ ունէին։

----Դորան ես էլ հաւանութիւն եմ տալիս, ինչ վնաս ունի, միթէ էսնաֆն ժողովուրդ չէ, թող նա էլ ունենայ իր ներկայացուցիչն. իսկ յետոյ.....

Էլ ինչ յետոյ, պէտք է մամուլն էլ ունենայ իր ներկայացուցիչն՝ մէկն ասեց ուսուցիչներն ինչ դասակարգի են պատկանում, քիչ էր մնացել որ սափրիչ դասակարգն էլ ունենար իր ներկայացուցիչն։

----Լաւ ինչ վնաս, երբ խնդիրն էսնաֆական է թող ամեն դասակարգ ունենայ իր ընտրածն։

----Ճշմարիտ է, բայց երբ մի դասակարգ 3 կամ 4 հոգուց է բաղկացած էլ ինչ հարկ կայ մի ներկայացուցիչ ունենալու, աւելի բեռան ծանրութիւն չէ։

----Ճիրաջիներն ինչ արեցին։

--Նորանք անհրաժեշտ կ՚ունենան իւրեանց ներկայացուցիչն—տեսնես որ իշխանն է ընտրուելու ???

----Յետոյ միւս խնդիրն ինչ եղաւ։

----Նախ քան միւս խնդիրն հասնելն թող այս վերջացնեմ։

----Ուրեմն շարունակիր։

----Գիտէք որ մեր հասարակութեան մեծ մասը չի հասկանում, շատերը կարծում էին որ այս հէնց (ազգային մարմնի) ընտրութիւնն է. բայց շատ ծիծաղելի էր որ պ. Ատենապետն միւս ընտրութիւնից ոչինչ լուր չունէր (չը նայելով որ նախնթաց օրն ժողով ունէին հէնց այս մասին, որով մի միջոց կարողանային գտնել որ էլի գործն իւրեանց ձեռքում մնար—քանի խաների հետ)

--Դէ իրա մասլահաթի համար է որ տուած էր տեղեկութիւն չունիմ։

----Վերջապէս տակից գլխից շատ խօսացին. և ընտրութեան համար ամեն դասակարգի պէտքն իմաց տուին որ իւրեանց ժողովն կազմեն և իւրեանց միջից մէկն ընտրեն։

(Կը շարունակի)

ՆԱՄԱԿ ԵԳԻՊՏՈՍԻՑ

(Շարունակութիւն № 22-ից)

Շտապեց մի մանուար պատուիրա-[illegible]

յայտնել Եգիպտոսի պարսկական ընդհանուր հիւպատոս, ժէնէրալ Իսահակ խանին և նրան թարգման կանգնեցնել իր ցուցակցութեան արտայայտութեանց յատս գահոյից նոր ընտիր Մուզաֆֆարէդդին Շահի։ Այդ պատճառաւ երեկ, Եգիպտոսի հայ գաղթականութեան կողմից ժէնէրալ Իսահակ խանին ներկայացան Գահիրէի հայոց եկեղեցու աւագ քահանայ Արժ. Տէր Պարապետ, Առաջնորդական տեղապահը.

Տեղապահի հետ էր նաև Տէր-Եզնիկ քահանան իսկ աշխարհականներ՝

Տիարք

Նշան Մաջումեան Թովմաս Բուդեան	Քաղաքական ժողովոյ անդամներ.
Տիգրան Մկրտչեանց Մովսէս Մ. Անանեանց	Հայ ժողովրդեան ներկայացուցիչներ.

ՆԱՄԱԿ ՍՓԱՀԱՆԻՑ

Ն. Ջուղա 15 Յուլիս 96.

Քանի օր առաջ Պօմպէյի բարեկամից մի նամակ ստացայ, որով նա յայտնում էր որ Եսայի Եպիսկոպոսը հրաժարական է ներկայացրել Վեհափառ Կաթողիկոսին եւ ինչպէս որ շատ հաւանական է նրա հրաժարականը պիտի ընդունի կաթողիկոսից.

Եսայի եպիսկոպոսն ինքն էլ արդէն գրել է այստեղ խորհրդարանի անդամներին որ ինքն այլ եւս Ջուղայ չէ վերադառնալու եւ պատուիրել է որ կրօնական վարժարանը յանձնէն երիտասարդներին որպէսզի նրանք աշխատեն մի կերպով առաջ կանգնեցնել նրան եւ պարտքերը տալ:

Այս է ահա ամբողջ մեր հոգեւորականների ճիշդ պատկերը: Ամենայն բան զոհել իրենց հանգստութեան եւ իրենց փառասիրութեան համար. ինչ հոգ թէ այս ինչ ճանապարհն յաւ չէ եւ կործանիչ հետեւանք կարող է ունենալ այս ինչ ազգային հաստատութեան համար, մի հաստատութիւն որ խեղճ գործիչների անդուլ ջանքերով եւ ժողովրդի լումաների ագդինալով տարիների ընթացքում հազիւ գոյութիւն է ստացել. կրօնական սպեմն Հռովմի Պապի նման կարծես թէ անսխալականութեան շնորհն ակտի բերէ այդ պաշտօնի վրայ: Նրանց խօսքերն ու կամքն միակ խելացին, ճշմարիտն եւ ուղիղն են աշխարհիս վրայ:

Եւ իրենց այդ սխալ գաղափարն որքա՜ն վնասներ է տուել անցեալում եւ տալիս է դեռ ներկայում: Ով կարող է համարձակել նրանց հակառակ մի կարծիք յայտնել, ով կը համարձակի ո եւ է մի գործի յաջողութեան համար օտար մի շաւիղ ղնել նրանց առաջ: Ո՛չ, ո՛չ.... ա՛յս է եւ քրէական մեծ մի յանցանք... նրանք են միակ անսխալականներն եւ նրանց որոշումներն են միակ արդարացին եւ օգտակարն:

Եւ ահա մի Եսայի իր Ջուղայ մըտնելու օրից արդէն, առանց գէթ մի առ ժամանակ սպասելու եւ իրեն շըրջապատող մարդոց առաքինի երե-[illegible]

նելու, աջ ու ձախ, խաւարի մէջ ընտրում է իր օգնականներն ու խորհըրդականներն, հիմնուելով դարձեալ նըրանց իրենց դրուած անխախտելիութեան վրայ:

Այստեղ դարձեալ պարզւում է մի կրկնոյթ. մեր հոգեւորականներն երբ առաջին անգամ մի թեմի թեմակալութեան են նըթում իրենց շրջապատում են որքան կարելի է յիմար կամ կեղծաւոր արարածներով, որոնք հլու եւ հնազանդ գործակատարներ են դառնում իրենց փառասիրական կամքին եւ փքուն հրամաններին եւ ամեն քայլում երկրպագում են նրանց «սուրբ աջի» առջեւ:

Բնականաբար այդտեղ հակառակութիւն պիտի ծագի մի կողմից հասարակաց բարւոյն եւ օգտին ճշմարտապէս նախանձախնդիր մարդոց եւ նրա ու իր արքանեակների ջոկատի մէջ եւ ընդհանրապէս վերջիններն են յաղթող հանդիսանում.

Ինչո՞ւ....

Որովհետեւ դեռ ժողովրդի մէջ չը կայ այն գիտակցութիւնն, որով գանազանէ բարին չարից, օգտակարն վնասակարից, որովհետեւ ժողովուրդն դեռ չէ ուսած յարգել անձը իր բուն արժանեաց եւ ոչ թէ արտաքին փքուն կերպարանքի վրայ:

Եւ վերջապէս, քանզի ժողովուրդն դեռ չէ ազատուած կրօնական այն խիստ ազդեցութիւնից, որ կախարդական [illegible] նրա յառաջադիմութիւնը:

Եսայի եպիսկոպոսը իր չափազանց կամակորութեան եւ իր արքանեակների յոռի խորհուրդների շնորհիւ տեղ ոյս բոլոր ազգային գործերն ու հաստատութիւնք կործանելուց եւ ոտնակոխ անելուց եւ այդ ողբալի հաստատութեանց գումարներն իր կոկորդն անցնելուց յետոյ երբ տեսաւ որ գործերն վատ դրութեան մէջ են եւ ուտելու բան չը կայ այլ եւս այստեղ եկաւ եւ հասարակածի հօտին հոգեւոր մի այցելութիւն անելու կեղծ նպատակաւ Ջուղայից հեռացաւ դէպի Հնդկաստան. յուսալով այնտեղի հարուստ պատանեկն էլ նուիրագործել իր մարմնի պարարտութեան համար: Բայց իր տխուր համբաւն իրենից առաջ արդէն հասել էր Հնդկաստան, որով կատարեալ սառնութիւն եւ իրեն արժանի մի անքաղաքավարութիւն ստանալուց յետոյ որոշեց հրաժարել այս թեմից, որն այնքան հարուստ չէր այլ եւս Գրիգորիս Արք եպիսկոպոսի նման թանկագին ակնեղէններ եւ ապարանքներ թողնելու իրեն:

Գրիգորիսը գնաց, նրա տեղ եկաւ Եսային. Եսային էլ այսօր գնաց եւ նրա տեղ պիտի գայ մի ուրիշ Մուսայի ամենքն էլ միեւնոյն շաղախով խմորւած, ամենքն էլ ազգի արիւնն ծծող տզրուկներ, որոնք պիտի գան եւ մի քանի տարի իրենց ձեռքի տակ ընկնելու ողբալութիւնն ունեցող թեմն իրեն փառասիրութեան եւ կամակոր տգիտութեան ասպարէզ դարձնելուց եւ նրա բարոյական եւ նիւթական ոյժերն գիրուցան անելուց ու ջլատելուց յետոյ մի օր երկու տողով պիտի ներկայացնեն իրենց հրաժարականն կաթողիկոսին եւ պիտի թողուն ու կորչին անհետ:

Ով է պատասխանատու այս ամեն խառնակութեանց եւ վնասներին... ոչ ոք բացարձակապէս:

Գրիգորիսը ամբողջ տարիներ Պարսկաստանայ թեմը կեղեքելուց յետոյ այժմ Վոստրի գեղածիծաղ ափերում հանգիստ նստած վայելում է իր գողութեանց արդիւնքը:

Միեւնոյն վիճակին եւս վերապահւած է Եսային: Եւ նա էլ պիտի երթայ Եւրոպայի մի անկիւնում կամ Կովկասի լեռներում իր յափշտակութեամբ ձեռք բերուած գումարները հանգստօրէն կլանելու:

Ով է պատասխանատու, եթէ այդ ամբողջ վայելումների փոխարէն, ժողովուրդն առաժամ է այստեղ վանքը կործանում է եւ վաճառաններն քայքայւում են անտիրութեան եւ անխղճութեան ձեռքից:

Մեր կարծիքով ամբողջ պատասխանատուութիւնը ծանրանում է Էջմիածնի վրայ:

Եթէ Էջմիածինն է ազգի գլուխը. ապա նա պարտաւոր է վերահասու լինել ազգի ցաւերին եւ պատժել նըրան հարստահարող այդ հոգեւոր բըռնակալներին. նա պէտք է քննութեան արդար աչքով քննէ եւ նկատի առնու թէ ինչու ժողովուրդը ողջոյն [illegible] տը պետից. քննութեան առնու. նրա պաշտօնավարութեան ամենայն պարագայքն արդար իրաւունքն յանձնէ իրեն եւ մեղաւորին պատժէ, բըռնը դառ նրա նմաններին:

Բայց Էջմիածինն անփոյթ է այդ մասին եւ քանի կայ ու շարունակում է այդ անհոգութիւնն, պիտի մնան ու պիտի շարունակուին կղերի եւ ժողովրդի մէջ եղած այդ հակառակութիւնքն եւ նրանց տխուր հետեւանքներն, մինչեւ որ մի օր ժողովուրդն միայնին ոտքի կանգնի եւ իր դատաստանն ինքն իր ձեռքով անէ:

Արիլիոս

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ներկայ համարով տպում ենք Թէհրանից ստացուած բազմաթիւ նամակներից միայն մէկը Ճուղի 22-րդ թւի ցնդաբանութեանց մասին:

Այս առթիւ յայտնում ենք մեր բարեկամներին որ Ճուղի խմբագրատան պատա ազատների կոկոցը եւ ոչ մի նշանակութիւն ունի մեզ համար, հետեւաբար թող սանձահարեն իրենց զգացումներն այդ մասին:

«Պարապութիւնն մայր է ամենայն չարեաց» ասում է առածն: Գոնեայ այսքանով ուրախ ենք որ Աստղ Արեւելեանը առաւօտից մինչեւ երեկոյ փողոցներում թափառող այդ պորտաբոյծներին մի զբաղմունք է տուել, որով փոխանակ իրենց պարապութիւնն չարեաց գործածելու, գործածում են իրենց խեղկատակութիւններով մեզ զուարճացնելու:

Կարեւոր ծանուցումն մեր գործակալներին եւ թղթակիցներին.

Աստղ Արեւելեանի հետ եղած թըղթակցութիւններն, թէ թերթի յօգուածներին եւ թէ հաշիւներին վերաբերեալ պէտք է ուղղակի նրա հասցէին լինին, առանց մասնաւոր անհատների անունը պահարանի վրայ նշանակելու:

Վանից սրտաճմլիկ լուրեր են հասնում մեզ. 1000 հոգիներ (որոց մասին մեզ հեռագրած էր արդէն) բացի երեսուն հոգուց կոտորուել են: Դեռ յայտնի չէ թէ ինչ է պատահել Ճատախում ամրացածներին, այդ կռւում բացի ժողովրդից ընկել են եւ շատ աչքի զարնող մարդիկ, ինչպէս Մարտիկ Լեւոնեան Հնչակեան ներկայացուցիչը, Պետօն եւ այլն: Վանի Պարսից հիւպատոսը բաւականաչափ հայերի պատըսպարել է հիւպատոսարանում:

Դավրէժից մեր թղթակիցը մեզ հաղորդում է հետեւեալը:

Դավրէժի հայերն սրտակարգ մի հըսկողութեան տակ են կառավարութեան կողմից. հայերին արգիլուել է հրացան եւ գնդակ գնելը եւ պաշտօնական յայտարարութեամբ ծանուցել է թէ 10 օրւայ մէջ ով որ հրացան եւ այլն ունի տայ կառավարութեան եւ կամ փոճառէ բազարում, իսկ 10 օրից վերջը հայոց մօտ բռնուած հրացանները պիտի գրաւուին կառավարութիւնից: [illegible] վրայ կասկածոտ աչքով են նայում եւ ինչպէս երեւում է մտադիր են ձերբակալելու: Սահմաններում ձերբակալուած են քոտեր, որոնք անց են կացնելիս եղել հրացաններ:

Պարսից Արքունական բանկի Դավրէժի ճիւղն էլ սկսել է սեւ դրամները հաւաքել հրապարակից: Այդ առթիւ, ինչպէս գրում են մեզ Դավրէժից՝ փողոցներում յայտարարութիւններ են կպցրել թէ բաւական չէ բանկը ոսկին հաւաքեց եւ արծաթը փչացրեց այժմ սեւ դրամն է հաւաքում:

Դավրիժեցիք դժգոհ են Սարաճեան Հօրից, որ գործերի խառն վիճակում Դավրէժից հեռացել է դէպի Սալմաստ եւ մտադիր են Սուքիաս Արքեպիսկոպոսին կրկին բերել տալ: Խնդիր է թէ ո՞րն աւելի պէտք ունի գործունեայ մի մարդի ներկայութեան. Դավրէժն... թէ Սալմաստի եւ շրջակայից մէջ թափառող անտուն անտէր, մերկ ու բաղցած փախստական հայ ընտանիքներն եւ թէ Ատրպատականի այդ շփոթ վիճակում ո՞վ է աւելի հարկաւոր այնտեղ Սուքիաս արք. եպիսկոպոսը.... թէ Հայր Սարաճեանը.

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Ռէյտէրի հեռագրական գործակալութիւնը» հաղորդում է Կ. Պոլսից. «Դամասկոսից ստացուած տեղեկութիւններով հաստատւում է Վաննայից հաղորդած լուրը գիւղերի աւերումների թեան մասին: Դրուզները բոլորովին ոչնչացրել են Թուրքաց չորս փոքր գիւղօրէններին եւ սպանել մի քանի ժընդարմներին: Ըստ երեւոյթին ապստամբութիւնն աւելի լուրջ կերպարանք ունի, քան սկզբում կարծում: Հաւաստանում են, որ սուլթանը գումարտակ է ուղարկում Սալոնիկից Սուրիստան:»

Կ. Պոլսից «Վոլֆ»-ի գործակալութեանը յունիսի 11-ից հեռագրում են, որ եւրոպական դիւանագիտական դատաժողովի նախագահ Հակկի-բէյը նշանակուած է Կրետէի ընդհանուր-նահանգապետի օգնական:

----«Nord» լրագիրը հերքում է «News»-ի հաղորդած տեղեկութիւնը Անգլիայի, Փրանսիայի եւ Ռուսիայի կրետական հարցին միջամտելու մասին: Ընդհակառակը դա նախնական միջամտութիւններից առաջ եւրոպական պետութիւններից Ռուսիան եւ Փրանսիան խորհուրդ տուին Դրանը լուրջ զիջումներ անել կրետացիներին:

Կ. Պոլսից մեր թղթակիցը գրում է մեզ.

«Յանկական կիսապաշտօնական աղբիւրից ստանալով շտապում եմ հաղորդել. որ Նէապոլում գտնուող անգլիական նաւատորմիղը հասել է Կրետէ, ուր արդէն կանգնած էին նոյն պետութեան երեք մարտանաւերը, Յոյների առեղծ, ոչ միայն անգլիացիք շրջապատել են կղզին իրենց նաւերով, այլ եւ զօրքը ցամաք են հանել եւ կղզու եւ կղզու վրայ ծածանում է անգլիական դրօշը: Ըստ երեւոյթին յոյները շատ էլ ուրախ չեն, որովհետեւ զգում են, որ Կրետէն իրենց բաժին չպիտի ընկնի:

«Կ. Պոլսից մեծ թւով զօրքեր են գնում դէպի Պաղեստին զօրքը զէնքի տակ կոչելու գործ է շըջում: Պետական գանձարանի մէջ տիրում է աղքատութիւն. բայց թէ ինչ միջոցներով պիտի պահուին զօրքերը--դա մի տեսակ խորին գաղտնիք է....

Կրետէի ազգային ժողովը բացուելու է յունիսի 17-ին.

----Զէյթունի կայմակամ նշանակուած է մի յոյն Եավրունակի-էֆէնդի:

---Վանում կատարուած անկարգութիւնների ժամանակ տեղական իշխանութիւնն իրեն լաւ էր պահում. հայ ապստամբները, հեռանալով Վանից, կողոպտում եւ այրում էին ճանապարհին պատահած թրքական գիւղերը: Բարձրագոյն կոմիսար Շաքիր փաշան Էրզրումի ռուսաց փոխ-հիւպատոսի եւ ինժեներ սպաների ուղեկցութեամբ մի քանի օր է որ Սըվազումն է:

---Կոստանդնուպոլսից ստացուած է տեղեկութիւն, որ այս օրերս այնտեղ վախճանուել է 90 տարեկան հասակում Թուրքաց գեներալ-մարշալ Դերվիշ փաշան:

«Նոր-Դար»

Պարսից Շահին եղերական մահուան առթիւ Վիեննայի հայ գաղթականութիւնը Պարսկական արքունեաց ցաւակցական հեռագիր մը ուղղած էր: Մայիս 6 թւականաւ Թեհերանէ հեռաւեալ պատասխան հասաւ առ Գերապ. Արսէն Վ. Այտնեան:

Monseigneur Aïdynian, Vienne, Mèchitharistengasse 4.

Sa Majestè sensiblement touchèe des sentiments de condoleance de la perte cruelle, Vous remercie des fervents voeux que Vous lui adressez pour la prospèrite de son règne.

Teheran Sadrazam.

Հանդէս Ամսօրեայ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Քաղաքական հօրիզոնը երթալով աւելի մռայլւում է Տաճիկ կառավարութեան ապիկարութեան պատճառաւ։ Կրէտէի ապստամբութիւնը դեռ կայ ու մնում է, հակառակ կառավարութեան ամեն ջանքերին և գործ դրած միջոցներին։ Օսմանեան զօրքերն ամեն օր նորանոր ջարդեր են ստանում ապստամբներից։ Չենք գիտեր այս ջարդերից յետոյ պիտի համոզւի՞ն թէ ժողովրդի մէջ կայ առիւծի կարողութիւն, երբ որ նա հասած է այլ եւս իր համբերութեան վերջին աստիճանին և խզելով տոկութեան ամեն շղթաներ իր բարկութեան մէջ իր բանտակալներին կարող է յաղթել տալ իր պատիւն ու իրաւունքներ։

Բայց ինչ մեղաւոր է տաճիկ զօրքն. նրա մէջ շատ անգամ աւելի մարդասիրական զգացմունք կայ, քան իւր գլխաւորների, որոնք միակ յանցաւորներն են այս կոտորածների և թափուած արեանց մէջ։

Կրէտէի ապստամբութիւնը, ինչպէս [illegible] ազգրական տեղեկութեանց համեմատ ամենայն օր մեծաքանակ զէնք և ռազմամթերք, ինչպէս նաև մեծ բազմութեամբ կամաւորներ Յունաստանից Կրետէ են անցնում և միանում ապստամբներին։

Այս իրողութիւնը մեզ այն համոզման է բերում որ Կրէտէն եթէ նոյն իսկ չկարենայ լիակատար ազատութիւն և ինքնավարութիւն ձեռք բերել՝ գէթ իր հերոսական ընդդիմութեամբ պիտի պարտաւորեցնէ Օսմանեան կառավարութեան ճանաչել իր իրաւունքները Օսմանեան կառավարութիւնն բոլորովին շուարած՝ չգիտէր ինչ ելք ձեռք առնու այս դժուար վիճակից շունչը չը կտրած դուրս գալու։

Ժամանակաւ Սասունի կոտորածը և նրան հետևող Կ. Պօլսի ցոյցը, գաւառների հայոց և Տաճկաց ընդհարումներն ու կոտորածները, ապա Զէյթունի ապստամբութիւնն ու տաճիկ պահակ զօրաց ջարդուիլն ու գերուիլն էր որ մոլորեալ կառավարութեան և Եւրոպական տէրութեանց մէջ խօսակցութեանց առիթ տալով երկար ու բարակ գլխացաւ տւաւ նրան։

Հայկական խնդրի կայծերն դեռ չը մարած, ահա Կրէտէի հրդեհը բորբոքեցաւ. որը դեռ վառւում է և եթէ յաջողի կառավարութիւնը զայն մարել իր վերջին կարողութիւնն էլ այդ հրաբորբոք քաոսի մէջ պիտի այրուի ու փչանայ։

Բայց հերիք չեն այս ամեն դժբաղդութիւնք.... ահա Յունաստանից 400 հոգուց կազմուած սպառազինուած երկու խմբեր անցնում են Մակեդոնեայ, որը մրափած կատուի նման կարծես խթուելու է սպասում, գլուխը բարձրացնելու և թաթը երկարելու համար։

Հեռագրական լրերի զեկուցմանց համաձայն այդ յունական երկու խմբերն Մակեդոնիոյ մէջ բանի յաջողութիւններ են ունեցած վերջին մի շաբաթւայ ընթացքում և մի քանի անգամ էլ Օսմանեան զօրաց հետ ընդհարում ունենալով ջարդած ու փախցրածեն. ժողովուրդն արդէն նրանց համակիր ու համամիտ է. և ամեն ձեռքից եկած օգնութիւնն անում է նրանց, սպասելով որ յարմար ժամն հնչէ ապստամբութեան դրօշը պարզելու համար։

Օսմանեան կառավարութիւնն խիստ դիմումներ է արած Աթէնք, Յունական կառավարութեան սպառնացած է ամեն աղէտների պատասխանատուութիւնն յունական կառավարութեան վրայ ձգել, որին բայց կառավարութիւնն պատասխանած է կարծիք յայտնելով թէ ամբողջ աղէտից պատճառն ու պատասխանատուն նոյն իսկ իրեն, Թիւրքիոյ հիւանդ վիճակն է։

Առ այժմ միջազգային բանակցութեան կեդրոնն է Աթէնք և ամեն կողմից հաւաքական ծանուցագրեր Եւրոպական Տէրութիւններից թափւում են այնտեղ։

Այս ծանուցագրեր այն ազդեցութիւնն պիտի ունենան, ինչ որ ունեցան Հայկական խնդրի ժամանակ Կ. Պօլսոյ Յունական կառավարութիւնն մեր կարծիքով աւելի մոլդաւէր և պաշտպան պիտի լինի. քան կոտրւող Հայոց [illegible] սիրտ կառավարութիւնքն։

ՖԷԼԻԷՏՕՆ

ՄԻ ԳԻՇԵՐ

ՔԱՂՈՒԱԾՔ ՊՕԼՍՈՅ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻՑ

Մթամած մի գիշեր էր։ Լուսինն իր լրման վերջին աստիճանին հասած հազիւ արշալուսի դէմ մի քանի ժամ երեւում էր և ապա շուտով անհետանում արեւի լուսափայլ ճառագայթների առաջ։ Այդ ժամին ամբողջ բնութիւնն խորը քնոյ մէջ հանգստանում էր. թռչունն և անասուն օրւայ աշխատութիւնից վաստակաբեկ՝ հանգչում էին։ Միայն մարդիկ էին որ դեռ զարթուն էին. սրճարաններն լիքն էին էֆէնտիներով ու հանումներով. նուագում էր հեշտալուր լանթեռնան և ժամանակ առ ժամանակ հաստափոր էֆէնտիներից մէկը՝ ոգելից ըմպելեաց շոգիներով ոգեւորւած իր խուպոտ գեղգեղանքով ընկերանում էր նրան։

Նուագարանի ձայնը, երգողների կանչ ու կռինչը, սրճարանի աշակերտների արագ երթեւեկութիւնքը էֆէնտիների բարձրաձայն տրամաբանութիւնքը, այս ամենն ի միասին ոգեւորւած մի տեռք էին տալիս սրճարաններին։

Պօլիս և իր շրջակայ գիւղերն և ամարանոցներն լի են այս տեսակ վայրերով, ուր ամեն գիշեր ժողովւում են մլուկների և լուերի այցելութիւնից փախչող անթիւ փախստականներ։

Սակայն այս սովորութիւնը ընդհանուր չէ։ Կան ընտանիքներ, որոնց աւելի սիրելի է իրենց տան պզտիկ պարտէզը։

Արդ Իւսկիւտարի Նաւամատոյցի մօտ գեղեցիկ մի տան պարտիզի մէջ, բոլորակ մի աւազանի շուրջը, [illegible] ծիւղից երկաթէ թելով կախւած մի կանթեղի աղօտ լոյսով տեսնւում էին մի քանի աթոռներ, որոց մէկի վրայ նստել էր տանուտէրը Մարտիրոս աղէն, իսկ աջ ու ձախ նստել էին նրա մայրը Նունուֆար խաթունը և քոյրը Զիմրիթ հանըմը։ Իսկ շինութեան երրորդ յարկի մի պատուհանում տընկւած էր տանտիկնոջ Սուրբիկ հանըմի գլուխը։ Նա իր աչքերը գիմացի բլրի վրայ հառած աշխատում էր թափանցել խորին մթութիւնը և նկատել թէ ինչ էին անում գիմացի տան մէջ։

Մինչդեռ իր կինն իր հետաքրքրութիւնը հագեցնելով էր զբաղւած տանուտէրը Մարտիրոս աղէն իր առաջ էր դրել պագպագակի գործիքը և տաճկական մի մեղեդի մրմնջելով գարձնում էր նրան։

Այդ ժամին յանկարծ Սուրբիկ հանըմի ձայնը լսեց վերևից։

----Քա Մարտիրոս աղա, հօգիդ սիրես նէ, մէյ մը նայէ, Մէնէքշէ տուտուի ֆանուսն օրգան էլաւ։

----Իրա՞ւ, հարցրեց Մարտիրոս աղէն և իր ոտքերի մատների վրայ կանգնելով կարճ պատից սկսաւ դուրս նայել բայց չը կարողացաւ մի բան տեսնել. և սրտնեղած բացականչեց։

[illegible] տեղը նստելով սկսաւ դարձնել պագպագակի գործիքը և շարունակել այն երգն որ Սուրբիկ հանըմի ձայնն ընդմիջել էր։

Սակայն Սուրբիկ հանըմն վստահ լինելով որ իր աչքերը սխալ չէին տեսել և Մէնէքշէ տուտուի Ֆանուսը օրգան էր ելել՝ փայտեայ աստիճաններն ճարճատեցնելով ցած էր իջնում իր հիւրերին դիմաւորելու համար։

Եւ իրօք, մինչև որ տանտիկնոջ ծանր մարմինն նախասենեակն հասաւ, դրսից տան դուռը բաղխեցին։

Սուրբիկ հանըմ, ինքն իր վրայ գլորւող կարասի նման դէպի դուռը վազեց։

----Բարի եկաք Մէնէքշէ տուտու..... քա, Մէյրէմ տուտուն ալ հետ է եղած։ Բարի եկուն Մէյրէմ տուտու, ինտո՞ր ես։

----Գէշ բան մը չունինք, ընդհակառակն խիստ աղէկ ենք։

----Է՜, ինչու կը կենաք կոր, հրամմեցէք, վար իջնանք պարտէզ։

----Դուք ինդոր էք, Գարեգին Էֆէնտի։

----Ինձմէ մի հարցնէք, աղէկութիւնս չափ ու սահման չունի։

----Հապա դո՞ւ, Անթառամ խաթուն.

----Փառք Աստուծոյ, առ այժմ բան մը չունիմ,

Այսպէս խօսակցելով իջեր էին ճաշաշարանը, ուրտեղից պիտի անցնէին պարտէզը երթալու համար։

Մարտիրոս Աղէն աթոռի վրայ անշարժ նստած իր գործովն էր զբաղւած

Այդ ժամանակ գործեալ Սուրբիկ հանըմի ձայնն սթափեցրեց նրան

(Շարունակելի)

Հրատարակիչ՝
Աստղ-Արեւելեան Ընկերութիւն
Արտօնատէր՝
Մակար Կ. Մակարեան

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱԶԴ

Ներկայ համարից բսկած Աստղը հրատարակւում է ամեն Կիւրակի օրերն.

Librairie Barneoud
Teheran

Մ. Բառնեօւտ գրավաճառ Թեհրանում, պատիւ ունի յայտնելու թէ իւր գրավաճառանոցում գտնւում են ամեն տեսակի եւ ճաշակի յարմար գրքեր ամեն լեզ-[illegible] ղիերէն. վայելչագրութեան տետրակներ եւ այլն:

Արժեքներն շատ աժան են եւ ամենքին մատչելի դիմել վերոյիշեալ գաղիերէն հասցէին:

AVIS

LE GRAND HOTEL

Le Grand hotel sis au Khiavane Ala-ed-Dowleh vient detre concedé à J. Davidiantz qui a l'honneur d'aviser l'honnorable Public que les dejeuners et les diner aisnsi que les autres rafraishissements seront servis aux memes conditions et mieux soignés: l'hotel recevra des pensionaires à des conditions avantageuses et fera tout le possible pour être à la hauteur de son nom.

Téhéran le 22 Juin 1896

J. Davidiantz

2—3

Հաւա-Հայ տպարան Թեհրան.